СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 293. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 17. грудня, 1927. VOL. XXXV. No. 293. Jersey City, N. J., Saturday, December 17, 1927. THREE CENTS.

ЛИНДБЕРГА ВИТАЮТЬ В МЕКСИКУ

ЗБИРАЄТЬСЯ ЛЕТІТИ ДО ДРУГИХ АМЕРИКАНСЬКИХ РЕСПУБЛИК.

МЕКСИКО, 15. грудня. — Американського летуна Чарлза Линдберга, що прилетів сюди вчора з Вашингтону, витали нині врочисто мексиканський уряд та мексиканський конгрес. Линдберг відвідав конгрес, де йому дали найвисші відзнаки мексиканської републики та витали його як вістуна кращих відносин між Злученими Державами й Мексиком.

Мексиканський уряд просив опісля Линдберга, щоби він вибрався в дорогу до других країв латинської Америки, щоби в сей спосіб поширити й серед них думку про мир й порозуміння. Линдберг мав згодитися відбути таку подорож. Заповів він теж, що він вертає домів літаком, а не кораблем або зелізницею.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ХАБАРІВ ВІД МЕКСИКА.

СЕНАТОРИ ПЕРЕЧУТЬ, ЩО ВОНИ ДІСТАЛИ ГРОШІ, ГЕРСТ ВИКРУЧУЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 15. грудня. — Сенатовий комітет, установлений для прослідження закидів газет Герста, що мовляв мексиканський уряд платив хабарі ріжних американським політикам і газетам, щоби вони робили за ним пропаганду, почав нині своє слідство тим, що переслухав 4 сенаторів, яких умішано в сю справу, та самого Герста, в котрого газетах появилися ті закиди.

Зізнавали сенатори Бора, котрий мав дістати найбільшу суму, бо він є головою сенатового комітету для заграничних справ; сенатор Норис із Небраски, сенатор Гефлин з Алабами та Ла Фолет з Висконсина. Всі вони заявили згідно, що закиди, пороблені газетами Герста, є виссані з пальця, та домагалися від комітету, щоб він прослідив, хто саме пустив сі чутки.

Герст заявив, що він роздобув документи з мексиканських урядів, але він не вірить, щоби сенатори дістали гроші, висиловані мексиканським урядом.

ПАЛАТА ПОСЛІВ УХВАЛИЛА НОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ЗАКОН.

ЗНИЖКА ПОДАТКІВ БУДЕ ВИНОСИТИ БЛИЗЬКО 290 МІЛІОНІВ.

ВАШИНГТОН, 15. грудня. — Палата послів ухвалила нині більшістю проект податкового закона. Податки маються, після сього закона, зменчити на 289 міліонів 765 тисяч долярів.

Сталося се завдяки хвилевій злуці між демократами й поступовими републиканцями.

НАПАД БАНДИТІВ НА УНІВЕРСИТЕТ.

ЗАБРАЛИ 15,000 ДОЛЯРІВ.

ШИКАГО, 15. грудня. — Пять замаскованих людий напало на бизнесовий уряд Шикагоського університету, застрашили касієра й 10 жінок, що там працюють, та забрали з каси всю готівку, призначену на виплату урядовим університету. Скільки саме забрано, покищо ще не знати; десь між 15 а 20 тисячами.

Поліція не найшла найменчого сліду розбишаків; начальник міської поліції зависів зараз в урядованню начальника поліції того округа, який мав спеціяльний нагляд оберігати гроші підприємств, призначені на виплату робітникам.

ТЯЖКА ПЕРЕПРАВА КОРАБЛЯ ЧЕРЕЗ БУРЮ.

НЮ ЙОРК, 15. грудня. — До гобокенського порту прибув нині німецький корабель Штутгард, опізнившися через люту бурю на 36 годин. Пасажири оповідають, що одна филя океану вдарила раз об корабель з такою силою, що стрясла цілим кораблем та покалічила кількох моряків. Одного пасажира, що сидів на покладі, підняла филя в гору, і він малощо не опинився поза корабельним поручем.

Другі кораблі опізнилися теж. Один корабель спізнився на 50 годин.

ПЛЯНУЮТЬ БЕЗПЕРЕРИВНИЙ ЛЕТ МІЖ АМЕРИКОЮ А РИМОМ.

КЕРТИС ФІЛД, Лонг Айленд, 15. грудня. — Група фінансістів хоче фінансувати безперервний лет з Америки до Риму. Справу підняв нюйорський адвокат Наполіс, а летіти має летун Чезаре Сабелі.

ПРОЦЕС ЗА ВБИЙСТВО ФАШИСТА.

НЮ ЙОРК, 15. грудня. — На розправі проти італійських імігрантів Кальоджеро Греко та Доната Карільо, обжалованих за вбийство фашиста Карісі, станув нині як головний свідок прокураторії Люіджі Альфано, який мав заявити поліції виразно, що він бачив обжалованих, як вони вбивали Карісі. Коли прийшло до очної ставки, свідок завагався та не міг з цілою певністю показати на обжалованих як на виновників. Хоча прокуратор допитувався свідка через кілька годин, він не міг добути з нього того, що йому було потреба.

$220 НА КОЖНОГО АМЕРИКАНЦЯ.

НЮ ЙОРК. — При кінці червня с. р. находилося в американських банках на щадничих вкладках 26,000 міліонів долярів. Колиби сю суму розділено на ціле 117 міліонове населення Злучених Держав, то на кожного Американця припалоби 220 долярів.

КЛЮБ ДЛЯ КРИТИКІВ.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Президент Фирст Нейшонал Бенк, А. Тейлор, задумує тут клюб для людей, які люблять вести спори. До сього клюбу будуть належати всілякого рода радикали й соціялісти, які не годяться з теперішним державним устроєм і критикують теперішній соціяльний лад.

Сей клюб буде називатися „Здоровий Розсудок".

ПАСТОР ОСУДЖУЄ ПРОБНІ ПОДРУЖА.

МОНТРЕАЛ. — Промовляв тут денверський пастор Линдсі, який виступив проти т. зв. пробних подруж, пропонованих одним американським суддею. Він назвав того рода подружа як найбільше неморальним явищем у теперішнім життю.

Люде, що признають того рода подружа, вертаються до морального стану малп.

Того рода подружа не можна оправдувати ніякими добрими цілями.

ДР. КИРИЛО ТРИЛЬОВСЬКИЙ ПОВЕРНУВ ДО ГАЛИЧИНИ.

Старокраєві часописи доносять, що др. Кирило Трильовський, б. довголітний парляментарний посол і заслужений організатор Січей, повернув по довгім побуті на еміграції у Відні до Галичини. Др. Трильовський має знова осісти на постійно у Коломиї, де отворить адвокатську канцелярію.

СТАРОСВІТСЬКА РЕСПУБЛИКА.

Недавно в звязку із спробою нової каталонської змови, суд републики Андори судив учителя Арманжеля як агента змовників. Він був невдоволений присудом і обвинувачив суд, за те, що суд нарушив андорські закони. Маленька гірська република з 6000 мешканцями у мальовничій кітловині Східних Піренеїв дістала першу конституцію ще в 815 р. від Людвика Побожного і з цього часу є невтральною країною під покровом Франції та урґельського епископа в Еспанії. Французький президент і згаданий епископ мають титули князів Андори і кожний визначує свого делегата „вікарія", що завідує судовими справами при допомозі суддів. Проти суддів протестують перед вікарієм, а (над вікарієм істнує ще касаційний суд у Парижі та епископська колегія в Урґелі. Тепер цю старовинну процедуру прикоровлять у справі Арманжеля.

ДВІ НОВІ УКРАЇНСЬКІ ПІЯНІСТКИ НА РАДІО.

Сього понеділка (19. грудня), в 9-тій годині ввечер, виступлять на радіо-концерті в Джерзи Сіті, Н. Дж., дві нові українські піяністки: п-на Люба Гладка з Джерзи Сіті (учениця II. року в Дікінсон Гай Скул) і п-на Надя Зиблікевич з Бруклина, Н. Й., (теж учениця в Гай Скул) обі — учениці п-ни Віри Стеткевич. Вони гратимуть разом на 4 руки пять дуетів: знані загально „Еспанські танці" Мошковського. Концерт відбудеться на радіовій стації WAAT (245.8 meters) в окремій годині, яка має назву „Година Бремера" (Bremer Hour). У тій же годині виступати-муть ще отсі артисти: Рой Снайдер, професор джерзисітської висшої школи (Dickinson High School), з басовими вокальними соями, і Осип Данило Стеткевич, ученик IV. року названої висше школи, зі скрипковими солями. Обом тим артистам акомпаніювати-ме на фортепяні п-на Віра Стеткевич.

ВИСКАВНТ ҐРЕЙ ОСУДЖУЄ МОРСЬКУ ПОЛІТИКУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.

НЮКЕСЛ, Англія, 14. грудня. — Вискавнт Ґрей, воєнний міністер заграничних справ у часі війни, скритикував тут в часі бенкету морську політику Великої Британії. Він сказав: „Колиб наше правительство в Женеві було сказало: Хочемо менших кружляків і не дбаємо, кілько ви вибудували 10,000 тонових кружляків", то тоді не булоби невдачі конференції".

БАНДИТИ ХОЧУТЬ ДІСТАТИСЯ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

БЕРЛІН, 14. грудня. — Невислідженi досі бандити старалися минулої ночі розбити огнетривку касу у візитовім департаменті тутешнього американського консуляту. Ходило їм видко о те, щоби дістати у свої руки ґумові печатки з візами для приїзду до Злучених Держав. З того, що зовнішних дверей до консуляту не виломано, догадуються, що взломники мали підроблені ключі до консуляту.

БУХАРІН ПРО „ПОБІДИ" КОМУНІСТІВ В АМЕРИЦІ.

МОСКВА. — На зїзді комуністичної партії в Москві заявив Бухарін, що американська комуністична партія потрафила зорганізувати тут сильний комуністичний рух.

В часі протесту проти страчення Сакка й Ванцентті — вона зібрала довкруги себе 300 до 400 тисяч (?) робітників і хвилями приходило тут до таких конфліктів з поліцією, які набирали характеру революційних боїв.

Розуміється, що хто живе в Америці й читає такі перехвалки Бухаріна, той скаже з усмішкою, що за богато пересолив „деля" Бухарін, бо або не читає тутешніх часописів, або його інформатори, тутешні комуністи, здорово його надули, щоби дістати ще більше зелених на комуністичну пропаганду.

ЧИСЛО ПОДРУЖ ЗМЕНШАЄТЬСЯ У ВІДНІ.

У 1926 р. було у Відні тільки 16,288 подруж, на половину менше як у 1920 р. Цей рік перевершив усі сподівання. Лише 15,000 пар у міліоновій столиці зважилось зріктись своєї свободи для насолоди домашнього огнища. Коли щороку 1,200 пар менше заявить себе подружам, то Відень за „фатальних" 13 літ зможе оголошувати кожний шлюб замісць найкращої театральної вистави!

ДИНАМІТОВИЙ ВИБУХ У ЗДОЛБУНОВІ.

На залізн. стації в Здолбунові підчас переладовування большевицької залізної руди, призначеної для Німеччини наступив вибух. Вибух зранив тяжко шістьох робітників, а одного вбив. Спец. комісія з протехніком веде слідство. Це вже другий такий випадок при вивладовуванні залізної руди з СРСР. Кажуть, що у большевицьких вагонах були підложені динамітові патрони.

ІТАЛІЯ НЕ ЗНАЄ АНТИСЕМІТИЗМУ.

У віденським часописи „Найєс Вінер Журнал" находимо інтервю кореспондента згаданого часопису з головним римським рабіном Сацердотті, який сказав йому слідуюче: „Італія — се край, в якім не знають нічого про антисемітизм. Тут не знають, що таке неприязнь до Жидів. Ми дуже вдячні чудовому італійському народови за симпатії, які він проявляє до нас.

„Скажу вам отверто: коли фашизм прийшов до влади, викликало се в жидівських кругах поважні побоювання. Ми боялись, що подібно як инші консервативно радикальні рухи, фашизм покаже антисемітську закраску. Одначе вся політика правительства й фашистської партії показала, що ті побоювання, яких я особисто не мав, рішучо не мають ніякої основи. Фашистська влада покликала цілий ряд Жидів на відвічальні становища. Правительство виступило рішучо проти найменшої спроби викликати в нас антисемітський рух. Між Муссолінім а всякого рода Гітлерами в Німеччині, Угорщині й Румунії все-таки кольосальна ріжниця; тамте все лише карикатура фашизму".

„Оден раз", говорив Сацердотті, „прийшлося мені говорити про сю справу з Муссолінім. Я повідомив його про побоювання, які істнують у деяких жидівських кругах в Італії". На се відповів Муссоліні й сю відповідь передає рабін Сацердотті дословно: „У нас, фашистів, нема ніякої неприязни до Жидів і в Італії взагалі нема жидівського питання".

Дальше сказав Сацердотті, що жидівська відповідь італійському правительству докладно означена й ясна: „Нас признано, як повноправних італійських горожан і ми стремимо до того, щоби доказати, що ми дійсно заслугуємо на таке признання".

РОСІЙСЬКИЙ КОНСУЛЬ І ПОСОЛ МАЮТЬ ДО ТИЖНЯ ВИБРАТИСЯ З КИТАЮ

У КАНТОНІ АРЕШТОВАНО 13 РОСІЙСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ, З ЯКИХ ТРОХ ВЖЕ СТРАЧЕНО.

ШАНҐАЙ, 15. грудня. — Китайське націоналістичне правительство вручило совітському генеральному консулеви в Шанґаю його пашпорт і зажадало, щоби він до тижня вибрався з їх території. Також вручено його пашпорт совітському послови на території націоналістів. Рівночасно з перванням дипломатичних зносин націоналістичне правительство зірвало також торговельні взаємини й зажадало замкнення совітських торговельних агенцій а також російського державного Дальбанку й розвязання „Охотничої фльоти".

Причиною сього розпорядку правительства в Нанкінг є інформації, одержані ним про те, що совітські консуляти й торговельні місії були осідком комуністичної пропаганди й прибіжищем комуністичних агітаторів.

Дня 11 грудня вибухло у Кантоні повстання комуністів, яке закінчилося заняттям міста комуністами, перерванням комунікації, палєнням, пльондруванням, масакрою і убийствами у місті. Ініціятиву до сього повстання дали комуністичні агітатори, що послугувались російським консулятом як головною кватирою, з якої виходили усі розпорядки до повстання й боїв у місті.

У Кантоні арештовано тринайцять Росіян, відвічальних за викликання недавнього повстання. Трох з них вже розстріляно, а 10 обводжено по місті; їх страчення має наступити пізніще.

ЛАТИНСЬКА ПОЛУДНЕВА АМЕРИКА ПРИБІЖИЩЕМ РОСІЙСЬКИХ ВТІКАЧІВ.

200 РОСІЙСЬКИХ РОДИН ВИШЛЮТЬ ДО ЧОТИРОХ ПОЛУДНЕВО-АМЕРИКАНСЬКИХ РЕСПУБЛИК.

ЖЕНЕВА, 15. грудня. — Інтернаціональне Бюро Праці дало саме ініціятиву до поселення російських втікачів у полуднево-американських латинських републиках: Болівії, Арґентині, Перу й Параґвай.

З початком 1928 року около 50 родин російських втікачів, що саме тепер перебувають у Константинополі, вишлють на поселення до згаданих републик. Родини втікачів будуть мати згори означену роботу до виконування. У Болівії будуть вони заняті в приватних підприємствах, у Перу дасться їм заняття на фармах, під наглядом правительства, а в Арґентині будуть вони обробляти землю, сусідуючу з правительственними залізницями.

Урядовці Бюра Праці заявляють, що коли сі науково-піонірські спроби увінчаються повним успіхом, европейські держави будуть висилати туди великі маси своїх безробітних, для яких не можуть дома найти заняття.

БОРОТЬБА МІЖ КОРАБЕЛЬНО-ПЕРЕВОЗОВИМИ КОМПАНІЯМИ.

ЛОНДОН, 15. грудня. — Канадійська Пасифик корабельно-перевозова компанія покинула демонстраційно конференцію північно атлянтійських перевозових компаній. Ся подія є заповіддю, що між корабельно-перевозовими компаніями прийде до боротьби з причини піднесення ціни корабельних оплат. Про властиву причину сього поступку згаданої Пасифик корабельної компанії не можна було розвідати ні в її бюрах у Лондоні, ні Ліверпулі. Догадуються лише, що Канадійська Пасифик Ко. зробила се через піднесення иншими британськими компаніями ціни корабельних карт для туристів третої каюти.

РУМУНІЇ ВІДМОВЛЕНО ЗАГРАНИЧНИХ ПОЗИЧОК.

БУКАРЕШТ, 15. грудня. — Румунські часописи подають, що многі британські, американські й континентально-европейські підприємства відмовили своїх кредитів румунському промисловий й румунській торговлі. Мало се статися з причини недавних антижидівських ексцесів румунських студентів.

Румунське правительство поручило префектови поліції в Орадеа Маре, щоби відвідав Американця В. Келлера, покалічено румунськими студентами й перепросив його. Келлер мав зізнати, що префект поліції був наочним свідком його побиття студентами.

Румунське правительство звернулося з просьбою до Келлера, щоби назначив високість відшкодовання за свої покалічення й за знищення друкарні, якої співласником має він бути. Келлер, який поволи приходить до здоровля, поручив представникам правительства удатися з тою справою до американського посла.

Жидівські конгрегації вислали поклик до американських і инших віроісповідних громад, щоби зарядили триденну жалобу по цілім світі, де живуть Жиди.

Провідник опозиції М. Маню має внести кілька інтерпеляцій на найблизшій сесії парляменту. У них запитає він правительство, длячого не старалося запобігти протижидівським ексцесам студентів, значчи про них згори й яке відшкодовання думає воно заплатити жертвам ексцесів.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЗРОЗУМІЮТЬ?

З львівського часопису „Діло" довідуємося, що при кінці падолиста відбувся у Львові собор українських греко-католицьких епископів під проводом митрополита А. Шептицького. В нарадах взяли участь укр. кат. епископи зі всіх земель. Бракувало тільки еп. Богачевського. Що на тім соборі врадили, на разі ще не знати. Але можна догадуватися, про що там радили, з того, що подає „Діло". А воно про такі справи все як найкраще поінформоване. І ото воно подає, що та конференція „займеться рівнож проблемами, що в останніх часах виросли на нашому національному ґрунті. Головною з них є питання „нової унії", тзв. католицтва славянського обряду, твору наскрізь нового з чисто політичним підкладом, твору спрепарованого польськими політичними чинниками і латино-польською церковною єрархією".

Про цей славянський католицизм ми вже писали. Це нова польська штучка, при помочи якої йде Польща винародовлювати наш нарід. Процвитає він головно на Холмщині, Волині, Поліссю і Підляшу, себто на тих землях, де була колись унія. Греко-католицьких священиків на ті землі Польща не пускає. Греко-католицизм не може отже поширятися на тих землях, бо — як подає „Діло" — станула тому на перешкоді „польська влада, латино-польська єрархія, а опісля й Рим, з моментом, коли горда тіяра прикрасила голову монс. Ратті. На протязі кількох літ ми бачили справжню оргію захвату колишніх уніятських церков і переміни їх на латино-польські костели. Замісць дійсної унії повстав хаос, бездушний твір, базований на матеріялістичному опортунізмі з одного боку і денаціоналізаційних плянах з другого".

Польща намагається отже безцеремонно положити конець греко-католицькій церкві, бо та церква не стала національно польською, як сего собі бажали Поляки. І ось через те опинилася греко-католицька церква під Польщею в дійсно скрутному положенню, бо по стороні Польщі стоїть ще й теперішний папа, монс. Ратті. Положенне те погіршується ще й через те, що з боку греко-кат. епископату не протиставиться польсько-римським затіям одного фронту і одної думки. Навпаки, самі наші епископи як Хомишини, Богачевські і Коциловські вносять замішанне і розбивають церкву і вірних. Вони самі проповідують „чистий католицизм" і копають гріб унії. Вони ніяк не годні зрозуміти, що „ми живемо в добі підвисшеного національного почування, в добі кристалізації національної суті забутих історією і затурканих обставинами народів чи їх частин". Та що „в тому дієвому процесі релігія мусить стати на чолі відроджених здвигів. Бо тільки тоді вона знайде опору для свого розвитку". Цего одначе не хочуть розуміти наші рутенські душі. І ледви чи зрозуміє це собор епископів.

ДОПОМОЖІМ ВИБРАТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ

За яких три місяці відбудуться у Польщі вибори до парляменту. Саме тепер почалася там горяча підготовка до виборів. Звичайно найпильнійше готуються до виборів Поляки на „кресах", з яких будуть вони намагатися всякими способами провести як найбільше число польських депутатів до сойму та сенату. Їм на руку підуть також ріжні „українські посли" з хлібоїдів, та инших хрунів, що будуть „представляти" інтереси українського населення так, щоби те „представництво" не шкодило польській державности на заграбованих Поляками українських землях.

Кромі цего будемо незабаром свідками страшних виборчих надужить, в яких Поляки специялісти. Будуть фальшувати списки виборців, арештувати небажаних кандидатів на послів, позбавляти права голосування і т. д. Польський уряд, польські партії, та польські „обивателі" будуть сипати грішми, щоби провести „своїх" людей з Українців, або чистокровних Поляків навіть там, де при нормальних умовах вони не малиб найменшого вигляду.

Посиплються гроші на ріжні польонофільські ґазети і видавництва, на ріжні орґанізації з українським іменем, що фактично будуть провадити польську політику. До старих, відомих уже хрунів, до ріжних перекінчиків, зрадників та угодовців, польський „злотий" приманить ще нових, одних явних хрунів, а других тихих. Галицькі, волинські, холмські та инші українські села й міста будуть засипані цілою купою ріжних польських, та „українських" явноугодових, та укритозрадницьких відозв та закликів, що будуть старатися звести наш нарід на манівці, які будуть обдурювати українського виборця, провокувати та залякувати його, коли він не буде голосувати на польського кандидата на посла. Можна припускати, що витворяться нові партії, нові ґрупи й ґазети, що під українським національним прапором будуть ховати своє мізерне обличча зрадників, хрунів та запроданців.

Польська держава, польський уряд та партії мають ще досить у себе засобів для того, щоби підкупити й перекупити не одну підлу, зрадливу „рутенську", чи „малоруську" душу, що пуститься на шлях зради інтересам українського народа. За всяку зраду платять грішми добре. Серед сучасних тяжких економічних умов життя наших ріжних бувших й небувших „політиків", „народних працьовників", „проводирів народу" і т. д. можуть знайти Поляки досить багато потрібних їм кандидатів. Знайдеться неодин зломаний життям характер, що піде в польську „злоту" сітку.

Отже з польського боку піде широка виборча аґітація.

А що буде зроблено в тій справі з боку українського національного табору — трудно сказати.

Боротьба занадто тяжка й нерівна. З одного боку маємо всі державні апарати, міцно зорґанізоване польське громадянство, великі грошові засоби, а з другого боку: бідний матеріяльно український протипольський фронт.

Українці під Польщею до виборів стають лише з одним оружжам, з оружжам своєї національної свідомости, зі свідомістю до державного незалежного прагнення, з оружжам ненависти до страшного гнобителя, що окупував наші рідні землі.

На боці польському численні ґазети, українські хруні та инші угодовці й перекінчики, а на боці українському три-чотири ґазети та невеликі кадри свідомих чесних провідників, що можуть присвятити себе передвиборчій та виборчій боротьбі. Правда, на українській стороні ще є одна найбільша й найголовнійша сила: це українські свідомі маси. Але до тих мас треба підійти з широкими інформаціями. Треба серед тих мас розвіяти увесь той туман обманства й провокації, яким Поляки так старанно обвивають, та будуть морочити маси.

Для того треба улаштовувати відповідні національні віча, піднести і поширити пресу й повести як найширшу аґітацію шляхом розповсюдження відповідної передвиборчої літератури.

В сучасних обставинах життя Українці змушені брати участь у виборах до польських державних інституцій, бо інакше в їх імени і за них будуть там засідати лише Поляки та польські запроданці. Народові нашому від того не полекшає ні в самій Польщі, ні на міжнароднім полі, бо не буде в польськім парляменті нікого, щоби викривав усе насильство й неправду, що творяться й будуть творитися над українським народом. З парляментарної трибуни мусить роздаватися гучне українське слово протесту проти польської окупації українських земель. Звідти мусить почути цілий світ наш голос, що ідеалом українського народу є Суверенна й Соборна Україна, а тим самим звільнення українських земель зпід польської окупації.

Щоби одначе Українці могли вибрати своїх послів, треба їм провести потрібну передвиборчу аґітацію та підготовку. А до цего треба грошей.

Там в краю біда, там повінь і польська господарка добивають наш нарід ще й економічно. Тому не диво, що з краю просять нас о грошеву поміч на вибори.

Звідти звертаються до нас, американських іміґрантів, щоби ми створили тут виборчий фонд та переслали його до краю на виборчу аґітацію. Час короткий. Нема чого ждати на дальші поклики, а треба жертвувати негайно. Треба як найскорше почати творення такого фонду, що призначений на активну боротьбу з Польщею.

КРИКЛИВОМУ ПАТРІОТОВИ В АЛЬБОМ.

Ти багато говориш,
Критикуєш, мій братку!
І де треба й не треба,
Там доліплюєш латку.

В кождім горю-нещастю
Даєш раду єдину...
Снуєш пляни без ліку,
Як спасать Україну.

Закидаєш, що „благо"
Народне всім байдуже...
Забуваєш одначе,
Що ти сам хрунь, мій друже!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

САВТ САЙД ШИКАҐО, ІЛ.

Чому занепадає народне життя.

Наша Січова Жіноча Сотня занепадає та стоїть перед розвязанням. Таке виходить зі слів о. Кузьмака, тутешного пароха, який закликав в неділю, 11. грудня, до участи в січових зборах. Правда те, що сотня занепадає і занепадає народне життя в громаді, але й правда те, що тому люде невинні. Бо громада довгий час жила згідно і Січовики та Січовички гарно працювали та збирали жертви на рідний край і инші народні цілі. А коли тепер в нас в громаді занепад то вину в тім хай припише о. Кузьмак в першу чергу Назаруківщині, Скоропадщині і собі самому, бож він іде рівнож назаруківською дорогою. Бо коли для хлопа признано тільки таке право, що: слушать і малчать, то хлоп витягнув з того консеквенцію, скликав збори і зірвав з гетьманською Січовою Централею і її диктаторами. І Січ наша стала демократичною і такою, як була. Має в своїй касі около $500 і продовжає свою роботу на давних засадах. А коли тільки зуміє оборонити свій маєток і стояти далі твердо при своїм, то оживе і Січ в нашій громаді і народне життє. Бо якжеж може тепер бути якийсь рух, коли рутенські поплечники еп. Богачевського і Скоропадського паралїжують всяку акцію, коли вони навіть проти цего, щоби часами не слати жертв на потерпівших від повені через Обєднанне. А люде з тим незгідні, бож сліпий бачить, що Обєднанне щось робить, що воно орґанізує нашу іміґрацію, а рутенці і Скоропадщики та конкордатники її розбивають.

Січовик.

Як мала у тебе сила,
То з гуртом єднайся ти:
В гурті більше зробиш діла,
Швидше дійдеш до мети.
Як на силу ти богатий: —
Не єднайся ти з гуртом:
Буде силу він спиняти, —
Сам іди своїм шляхом.

Б. Грінченко.

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

Н. П., Пітсбурґ, Па. — Ваші замітки в справі допомоги біженцям на Кубі в дечім слушні. Якраз незгода між біженцями прибила дальшу допомогову акцію з Америки. Але чому Ви не подаєте свого імени, а тільки криєтесь перед редакцією? Вже через те таких письма не друкуємо.

П. Ф., Міннеаполіс, Мінн. — В проголошенню зайшла помилка, яку справимо. Ваша допись була друкована на иншім місци в „Свободі" з 13 грудня.

А. К., Гарвей, Іл. — Надіслані Вами вірші не є оригінальні, а відписані.

И. К., Плейнс, Па. — Чи Ви думаєте, що рутенські душі мають якусь дійсну ідею? Вони сегодня тут а завтра там. Удають побожних, а пишуть до ґазет, які є ворожі всякій церкві. Це у них природне явище. Не дивуйтесь, коли й Вам приходиться таке завважити.

А. Я., Сиракюз, Н. Й. — Коли звіту досі не було, значить ми його не одержали. Тому пришліть другий.

М. К., Ковтсвіл, Па. — У Вашій дописі нема нічого кромі цего, щоби люде прийшли на мітинґ, бо має бути вибраний новий уряд. Пишіть про загальнійші справи народні або Союзові, а тоді можна буде помістити це як допис.

П. Д., Гартфорд, Конн. — Таких покликів на погорільців не проголошуємо. Це є гарна робота, але вона обовязує в першу чергу сусідів, приятелів і знакомих з певного села.

СПРАВЛЕННЯ.

В ч. 285 „Свободи" проголошені жертви з Гейзлетон, Па., а має бути з Міннеаполіс, Мінн.

ВИТИНКИ З ҐАЗЕТ НАДІСЛАЛИ:

Д. Бойко з Блекстон, Масс., о. В. Каськів з Нортгемптон, Па., Н. Н. з Ню Йорку, М. Куриляк з Фініксвил, Па., Т. Мілещук з Ню Йорку, Анастазія Никорчук з Бріджпорт, Конн., Й. Катулька з Плейнс, Па., Іван Курчак з Гемтремк, Миш.

В. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(9)

— Шкода. Бо я маю діло до сотника. І про твою Марину я побалакавби з ним.

— То побалакайте, пане, з сотниковою.

— Колиж бо мені якось ніяково заходити туди тепер, коли знаю, що пана нема дома. Ґаздині я ще цілком не знаю.

— Ви будьто би не знаєте того, що його нема. Я нікому не скажу, що балакав з вами. Коби тільки взяли мою Марину!

— Кажеш, що сотникова в садку?

— В садку. Граєся з Юрком. Вона в задній части саду. В тім куті саду, де вишні. Можна зайти, не обіздячи саду і не вступаючи на подвіре.

— Там є фіртка?

— Є перелаз.

— Добре. Як сотникова взагалі схоче балакати зі мною, то побалакаю про твою Марину. Ти куди тепер?

— До Чигирина.

— Завтра зайди до мене. Скажу тобі, чи я балакав про Марину і з яким вислідом. А-ле... як вислід буде добрий?

— То подякую вам і Марина подякує.

— Але як подякує?

— Та з щирого серця.

— З щирого серця поцілує мене?

— Тільки дівки заневоленого хлопа цілують панів по руках. Бо якби така не поцілувала, то дісталаб канчуком по спині. Марина козачка, панської руки не лиже.

— Не в руку, а в писок! — Чаплінські пояснив, сміючися.

— Та, як схоче то поцілує.

— А ти позволиш?

— Я ні позволю, ні заборо-ню.

— Але що скажеш?

— Нічого се скажу. Тільки потягну канчуком і покицу.

— Ну, ну, якось то буде. В Чигирині зайди до пана Дачевського і проси його, щоби Хмельницького як найдовше задержав в шинку, аж до мого повороту. Бо я хочу з ним ще нині побалакати. Махай з Богом!

Чаплінські поїхав далі. Коло перелазу присилив коня до плота, иліт перескочив, підкрутив вуса, набакирив шапку і пустився в сторону, де були вишні.

Між вишнями на камяній лавці сиділа Олена в домашнім одягу, з головою закутаною в шовкову хустину. В руці на колінах держала цвіти, які збирав і приносив їй Юрко.

— Вже досить тих цвітів! — крикнула до дитини. — Тепер з них зробимо щось.

— І я поможу, як позволите, — забалакав хтось за нею.

Озирнулася і побачила нестарого, вродливого шляхтича, що пружистим кроком наближався до неї. Пару кроків перед нею станув і хвилю мовчки вдивлявся в неї. Вона сама не знала, що їй діяти. Вона здивована, що хтось зайшов сюди не від хати, але з того боку, Мовчки ждала, аж він сам забалакає або піде собі далі. Чаплінські зміркував, що йому не ялося стояти тут довше і мовчки дивитися на неї як теля на нові ворота, отже ступив ще крок вперед, поклонився з розмахом і промовив:

— Вибачайте пані, що я так наскочив на вас. Я хотів скоротити собі дорогу до двора, не знаючи, що ви тут... Правда, ви ще не знаєте, хто той напастник, що замісць зайти дверми, скаче через пліт. Я Чаплінські, чигиринський підстароста, щирий приятель вашого мужа.

Олена, неначеб вжалила її оса, схопилася, спаленіла і, якби врадувана тим, що вчула, ступила крок вперед і спитала живо:

— Мого мужа? Що...

Хотіла спитати „що ви знаєте про него?" але прикусила язика і питання не докінчила. Відступила крок назад, її очи померкли.

— Так, пані. Ми оба, я і ваш муж, як два рідні брати. На жаль, я вчера балакав з ним дуже коротко, отже...

— Ви балакали з моїм мужом? Мужом? З моїм?

— Так, пані. Вчера в Чигирині. Але тільки пару слів. Нині я хотів...

— В Чигирині? Вчера?

Олена ціла сполотніла. Чаплінські прискочив до неї і обіймив її, одною рукою за стан, другою за шию, та пригорнувши цупко до себе, держав у воздусі. Якби не те, то булаби впала на землю. Став обімлілу цілувати в побілілі уста, в заплющені очи.

— Вість, що я балакав з Хмельницьким, така страшна для неї, що неначе громом поразила її? — думав Чаплінські, озираючися, де би її покласти. — Гм. Вона, питаючи, маркувала слово Чигирин. Може вона не знала, що він вчера був там? Але чогоби він затаював се перед нею і чому той Чигирин їй такий осоружний? Ага! Може туди стежка в горох... Оноді розійшлась була чутка, що до Чигирина приїде один Золотаренко зі сестрою Ганною. Мабуть таки були, але побалакавши зі Сомком, відїхали. Може сотникова чула, що вони приїхали, і також провідала, що її муж лицявся до Ганни. Як сотник не сказав їй, що вчера їздив до Чигирина, то вона гадає, що він потай неї їздить до Ганни. Мабуть буде так. Заздрісна молодичка. Але, щоби з тої причини аж зімліти?!

— Що з нею зробити? — Чаплінські думав далі. — Чи нести її до хати? Як занесу, то буде збіговище і метушня. Погадають, що я їй що вдіяв. Післати Юрка до хати по воду?.. Бог знає, що дитина там наплете. Ще вся челядь збіжиться... Може вона таки сама очуняє... Ось тут лавка. Покладу її.

Чаплінські поклав Олену на камяній лавці, та став розістібувати ґорсет. Нахилився й поклав руку під серце, чи воно бє. Не видержав і став цілувати, де лиш побачив біле тіло. Юрко, що вклавши в губу пальці, бачив се, і собі став Олену цілувати. Хоч підстароста трусив, гладив груди, вона все ще лежала неподвижно, з заплющеними очима. Чаплінські стояв біля неї і вдивлявся в грдуи, чи не піднесуться, чи обімліла не зачне дихати.

— Хиба мені втікати відси, — подумав, бо як борони Боже не очуняє і мене наскочать біля неї, то готові подумати, що я отруїв її, або що.

Чаплінські схилився і підніс хустину, котра з голови Олени зсунулася на землю. Всунув її за пазуху і затрусився, бо заіржав його кінь.

— Мабуть почув коня, — подумав. — Може то Хмельницький вертає? Погано!

Неначеб йому раптом прийшла якась спасенна думка, Чаплінські всунув руку за пояс, добув пістолю і люфу приклав до груди Олени. Зимне залізо поділало. Олена дихнула і розплющила очи. За хвилинку підвелася. Він сів біля неї і обіймаючи одною рукою, піддержував її. Другою рукою загортав назад розгорнений ґорсет, звиняючися, що мусів забавитися в лікаря, бо вона зімліла.

— То я зімліла? — були перші слова Олени.

— Я не простивби собі, колиби справді я був виновником.

— Ви виновником? Та яким способом?

— Може я бовтнув щось таке, що вас вразило.

Олена з жахом вдивилася в него.

— Чи я справді сказав яку нісенітницю?

— Велику, — Олена шепнула, потупивши очи в землю.

— Та яку? Я згадав тільки Чигирин, тай вашого мужа. Або се послідне не нісенітниця?

— Муж сісенітниця? Не втопаю.

— Нісенітниця, бо я мужа вже не маю. Я вдова.

Чаплінські схопився на рівні ноги, станув перед нею і зачудований аж крикнув:

— Ви вдова?! Чи мені сниться, чи може мої вуха хорі і я зле чую? Як ви вдова, то колиж ваш муж вмер? Вчера я сам балакав з ним. Нині перед полуднем инші балакали. Перед годиною...

Хотів сказати „бачили його в Чигирині", але се не сходилосьби з його брехнею, що він приїхав до Хмельницького, отже повинен був думати, що Хмельницький дома.

— У неї хиба не всі дома, — подумав. — Шкода такої гарної.

— Може ви й балакали з якимсь мужом, — Олена відповіла, коли він стояв мовчки, вдивляючися в неї. — Може й инші балакали з яким мужом. З моїм ні.

— Не з вашим?

— Я вдова! — Олена відповіла, знов спустивши очи.

— Пані сотникова хиба жартують, щоби потому, як верне муж, пан сотник Хмельницький, насміхатися з мене.

Олена раптом глянула йому просто в очи. Її лице стало поволи прояснюватися і вона на ціле горло зареготала.

— Бодай же вас! — промовила до здивованого таким скоком від жаху до сміху. — Ви про сотника Хмельницького. Хтож вам наплів таке, що він мій муж?

— То... то ви не жінка сотника? А щож ви тут робите?

— Я... я... Як вам сказати? Я тут до його дітий... Сказатиб... Ну, та що то крутити й вертіти! Я наймичка, тай годі.

— Мені не хочеся вірити. Може справді не жінка, бо деж би така молода за таким старим, але й не наймичка.

— Вірте, або ні, але воно таки так є.

— Деж сотник таку знайшов? Відки привіз вас?

Олена не мала охоти відповідати на ті питання, отже оминула їх, сама питаючи:

— Ви, пане підстаросто, з ділом до сотника?

— Та до сотника. Не жалую, що я скоротив собі дорогу, йдучи садом, бо инакше не мав би нагоди побачити того, як то вже в Чигирині рознеслося, сотникового херувима. Тепер вже зачинаю вірити, що ви не жінка сотника, бо ви без него тут і він так довго не навідуєся до вас. Якби ви справді були його жінкою, то бодай в перших днях або не пустивби вас з хати, або сидів би тут з вами. Він мабуть в хаті спить?

— Не спить. Поїхав до Чигирина. Дивуюся, що ви не зустрілися. І не розумію, як ви могли розминутися. Я чула, що дорога відси до Чигирина тільки одна, і та сама дорога з Чигирина сюди.

— Я їхав лісом, отже не диво, що ми розминулися. Мабуть не скоро верне. Я хиба за пару днів ще раз приїду сюди.

— Як не хочете дожидати його повороту... Хоч він сказав мені, що скоро верне.

(Дальше буде).

Шпак летить на годину 74 кільометри, ястріб лише 41.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ЗБИРАТИ ЖЕРТВИ НА СТАРИЙ КРАЙ.

Як такий, що всьо знає, подам способи, як збирати жертви на потерпівших від повені. Подам не теоретичні, але практичні способи, бо я їх як найліпше випробував сам, як теж випробували їх мої приятелі.

В попереднім моїм голосі подав я способи, як викручуватися від жертв. Нині подам другий спосіб, як збирати жертви, а є він дуже легкий до виконання. Коли хочете помогти старому краєви, то подайтеся на вічу чи на мітінґу свого товариства за колектора.

Мусите знати історію світа, георгафію, причини виливів, природу, політику, економію, прогибіцію й т. д. Коли ви є з тим усім обзнакомлені, йдіть між людей за жертвами. Говоріть і відповідайте на всякі дурні і непотрібні питання, пояснійте й толкуйте, бо мусите знати, що ви є один з провідників, і коли скажете, що не маєте часу, що вам ходить о жертви, то можете стати „самолюбом", бо у нас і таке буває.

Хрестом падайте, коли „брат" сього забажає.

Коли по цілоденному лаженню вже вас і ноги болять, і нерви розстроїлися, можете вертати до тих, що вас вислали, але не з порожними руками.

На це я даю ось таку раду, бо так і инші робили. Стидно, знаєте, прийти з нічим, то возьміть свою десятку і кажіть, що це дрібні жертви, які ви зібрали. Але памятайте про тих, що уміють викручуватися, та знайте, що „комітет тому винен", як-що кожний, до якого підете, сховається в мисячу діру.

Той, що малощо не всьо знає.

—o—

ТРЕБА НАМ УЧИТИСЯ ТОРГОВЛІ.

Життя культурного народа жене скорим темпом вперед. Всі культурні народи йдуть на взаводи в науці, техніці і суспільній орґанізації. А нарід, який є за повільний і за вигідний, щоби дотримати їм кроку, лишається позаду в пониженню і погорді, на позиції рабів. І коли час від часу приходить до обрахунку між народами світа, до поділу спільних здобутків, тоді підприємчиві заберуть усьо, а нездарним скажуть: „А ви де були, як ми боролись, як ми орґанізувались і пляново та спільно йшли до нашої мети? Ви тоді або сварились між собою, або чекали на чужу поміч. Беріться до праці й орґанізації, а самі возьмете собі то, що вам належиться".

Коли український нарід не хоче остати на позиції раба, то він мусить інакше взятися до діла. По всіх закутинах українських земель, по всіх громадах на еміґрації, де лише живуть Українці, мусить повіяти иншим духом. Годі ждати довше на „щось", що нас освободить і зрівнає з другими народами. Нам треба „освободитись" з темноти і лінивства, глупої зарозумілости і зависти між собою і взятись до культурної, можнаб сказати прямо, людської праці. Тямте, що судьба народів в теперішні часи вже не рішається в міністерських кабінетах, чи нарадах заграничних міністрів. Уложення повседневного життя народа, його вроджений характер, його економічна і громадська орґанізація на місци, його внутрішна сила і життездатність, рішає про його зовнішну силу і про його відношення до других народів.

Державне життя нації, то так як функціоновання дуже скомплікованої машини. Коли в машині зломиться мале колесо, то машина зачинає гуркати, а то й стане або зовсім поломиться. Так і в життю народа. Усьо мусить йти гладко, усьо мусить мати свою ціль і задачу і її вірно сповняти. Коли одно колесо є нездатне, коли одна галузь народної господарки не функціонує добре, тоді усьо готово завалитись. Ми, яко народ, бачили під тим оглядом великі похибки. Нам здавалося, що вистане поставити чоловіка коло машини, а машина вже буде йти. Нам здавалось, що щоб лише був на Україні свій уряд, а вже усьо буде в порядку. І був уряд, навіть кількома наворотами, а машина розліталась. Бо не були в порядку всі колеса, бо не був приладжений відповідно цілий механізм. І коли хочемо бути успішним державним народом, мусимо звернути увагу на цілий механізм державного життя, на всі, більші і менші його складові части, а тоді державний механізм буде функціонувати, без огляду на те, яка буде форма правління. Бо не форма управи є головна річ, але головна річ є орґанізація і якість повседневного життя, якого сила є більша від всякого уряду.

В тих словах ми мали на цілі висказати потребу братися до діла. Головно нам, Українцям на іміґрації, де обставини є догіднійші, треба зробити початок. Бо нам і лекше це зробити. Нам вистарчить придивитись, що роблять другі культурні народи, і йти їх слідами.

Нам треба будувати свою машину. Нам треба приготовляти і збирати до купи всі колеса, які, уміло зложені, пустилиб у рух нашу суспільну машину. Нам треба братись до науки, щоби через науку ми могли обняти чи обсадити своїми людьми всі позиції, всі становиска, які відграють важну ролю в життю народа. І то не лише треба обсадити „своїми людьми", але ще важнійше, що ті люде мусять бути фаховці, експерти, які під кождим оглядом дорівнають, а то й перевисшать тотожних фаховців других націй.

Надходить зима, спокійна і бездільна пора року. Чи можете лучше перевести час як на науці? Хто до того має потяг або замилуванне, нехай береться до науки. Нам треба фахових людей, і чим більше ви будете вміти, тим більшу користь принесе свойому народови. Майже всюди є вечірні школи, де можна вчитись якогось ремесла. Записуйтесь до них. Деякі фабрики мають свої доповняючі школи: користайте з них. Учіться анґлійської мови і ставайте горожанами, бо тим піднесете своє значінне і вплив і народови додасьте більше ваги. Користайте з анґлійських шкіл або зі своїх, як з Української Торговельної Школи в Шикаґо. Де тілько хто має нагоду вчитись, нехай користає з кождої нагоди.

Торговля і промисл займають одно з головних місць суспільного життя. Обі ті галузи матеріяльної цивілізації прибрали величезні розміри. Торговля і промисл є жерелом народного богацтва, є підставою сили народа. Головну ролю грає тут рухливість і підприємчивість. Народи, з природи убогі, які розвинули у себе торговлю і промисл на широку скалю, збагатились і дійшли до могучости державної. Суспільність, яка ще нині не розуміє значіння промислу і торговлі, остане між рабами і жебраками.

Українці ніколи не розуміли значіння торговлі. В давнину віддавали свою торговлю Варягам і Грекам, а опісля Жидам і Москалям. Наш загал гордив гандлем. „Що там, каже, буду перець продавати". І чужі збогачувались на наших дорібках, а ми нині остали рабами і жебраками.

Послідний час і нам отворити очи і братись до діла. Беріться до торговлі і промислу, бо в тім є гроші, значінне і сила. Наш народ в Злучених Державах і Канаді вже дав більше як 500 міліонів долярів чистого зиску чужинцям купцям. Що за маєток, що за гроші! Час, щоби хоч на будуче ми задержали хоч малу часть того у себе. Тому нам треба братись до купецтва і промислу. Однак нехай кождий знає, що кожде знання вимагає здібної руки і голови, довгої праці і практики. Хто без знання возьметься до купецтва, той може стратити. Берімся до купецтва, бо в купецтві є гроші, сила і знання. Однак заки возьметесь до бізнесу, перше навчіться його, а вже найменше обізнайтесь з його головними засадами. Беріться до науки, щоби ви могли колись взятися до фахового діла і заповнити прогалини в нашім суспільнім механізмі.

Годі йойкати, охкати і нарікати. Треба братися до діла. Так, братчики, це вже крайний час, щоби ми взялись до чогось лучшого і мудрійшого ніж дотепер. В праці, науці і змаганнях до кращого життя знайдете більше приємности і щастя, як в бездільности і безнадійности. Вперед! Хай і наше колись буде горою!

У. З.

П. Ковальчик.

ДУХ РВЕТЬСЯ!

Дух рветься в незнані, високі простори
І гадка нестримна злітає над зорі:
В вирій безконечний,
У шлях безграничний —
Щоб вище і дальше,
Вільнище і краще,
Без пилі і бруду,
Кирині—облуди
Під сонцем зажити!

І серце гаряче огнем палеціє,
У холоді світа не мре, а жевріє,
Не гасне в неволі!
В надії за волю
Шукає дороги;
Блукає по морю,
Та вяне і вірить
І багне і бідить —
Щоб щастя добитись!

Дух рветься в незнані, високі простори
І гадка нестримна злітає над зорі;
Та серце гаряче огнем палеціє,
У холоді світа не мре, а жевріє —
Так щож, коли злоба
І пиха, погорда
Скреґоче, сміється,
Хохоче і злиться;
Всю силу вбиває,
Надію змиває,
Щоб вічно лиш гнити!

Пара птахів нищить денно около 1,000 комах.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ „КОРОЛЬ".

Монархістична аґітація в Польщі вінчається успіхами. Нема тижня, щоби не зявився все новий польський король або королева. Недавно у Варшаві появилася „королева Марія" і її вже відвезли до шпиталю. Тепер польські ґазети повідомляють, що зявився ще один польський „король" і „намісник божий", бо так титулує себе в маніфестах, що зачинаються від слів: „Ми, з Божої ласки, Вацлав II. король польський, намісник божий..." а на долі маніфесту печатка з написом: „Канцелярія двору короля Польщі, намісника божого, Вацлава II.". „Король Вацлав II." висилає до властей дуже богато розпорядків, приказів, а найбільше до міністерства справедливости. Цей „король" мешкає в околицях Станиславова. В останнім письмі до міністерства справедливости протестує проти всяких самозванців, які титулуються королями Польщі, бо лише він має право до польського престола. Вкінці пророкує Вацлав II. недалекий кінець світа, тому радить, щоби нарід якнайскорше признав його владу й упокорився перед ним, бо так проститься народові польському всі гріхи по смерти.

Зерно, посіяне в негоду,
Крівавим маком зацвіте,
І прийде воля для народу
І зійде сонце золоте.

Олесь.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

СМЕРТЬ ІЛЯРІЯ ЧАПЕЛЬСЬКОГО.

В листопаді помер у Львові Ілярій Чапельський. Покійний, син ґімназійного катехита й крилошанина львівської капітули, переняв у спадщині по своїм батькови потяг до участи в громадській роботі.

Хоч як урядовець Центробанку мав стільки нагоди відмовлятись від громадської роботи одначе не робив він сього. Противно, від двох десятків літ був він громадським діячем у повнім того слова значінню. Був він довголітним членом Ревізійної Комісії в Т-ві „Просвіта". Перед двома роками вибрано його в члени Головного Виділу, а з днем 24. грудня 1926 займав високопочесне місце голови „Рідної Школи". Крім сього брав участь в Надзірних Радах або Контрольних Комісіях ріжних економічних установ. Там він як великий фаховець у свойому ділі віддавав дуже великі прислуги нашим установам.

В Т-ві „Просвіта" не був він тільки членом від засідань або від голосування. Протоколи засідань виказують цілі його сляборати, що відносяться до господарської діяльности Товариства. У них старався він увійти як найглибше в доручену функцію, щоби дати товариству найкращу пораду. Такою особистою послугою Покійника користувалося Т-во аж до його смерти.

Т-во „Рідна Школа" почало під Його проводом наладнувати своє тяжке матеріяльне положення. Але тут і прийшла тяжка недуга, котра томила Його уже й до вибору головою. З місяцем червнем пішов на відпустку, щоби з неї вже більше не вернути. Втрату покійника відчула „Рідна Школа" дуже болюче.

Кожного учасника похоронів, як пише Діло, найглибше мусіла вразити марщова хода великого відділу бувших старшин УГА. Біля похоронного воза Соколи в одностроях цілий час похоронів під приказом: Позір! Перші, це товариші Сотника, це старшини — одні молодші, другі старші військовим становищем. Вони іменем свого речника рапортували Сотникови, що стоять на позиціях, і велили Йому передати на тому світі відповідний рапорт тамошнім оружним силам, товаришам зброї зперед Святослава аж до найновійшої доби. — А другі — це сокільські други пращали свойого містоголову, що занимав це становище до останнього свойого віддиху.

Цей величавий похорон, був одинокою заплатою якою винагородило його українське громадянство княжого міста Львова.

ЖАРТИ.

— Чи то добре, що ти кажеш дітям учитися джію-джіцу?

— Алеж то найновіщий танець, а не джію-джіцу!

—o—

Дурниця.

— Ну, тепер коли ти оженився, то хіба не будеш робити вже більше дурниць.

— Самособою, бо моє одружіння то вже остання дурниця!

—o—

— Ірусю, — каже залюблений молодець — ти перша дівчина, яку я люблю.

— Даремні труди вмовляти в мене таке, бо я не повірю.

— Коли так, то мушу сказати — каже залюблений — що ти перша дівчина, яка не вірить мені це.

—o—

— Я пю лише при двох нагодах — каже фільософуючи молодий чоловік товаришеві.

— Так щож то за нагода?

— Перша, як на дворі холодно, друга, як на дворі не є холодно.

— Ах, даруйте пані — сказав урядовець — ми помилилися у вашому пашпорті. Ваше волося біляве, а ми подали: чорне.

— Нічого — відповідає пані ввічливо — я можу змінити це, так як у пашпорті подано.

—o—

— То нечуване — сказав товариш до молодого маляря — отсей, пан, що саме тепер перейшов на другий бік кімнати, каже, що йому недобре робиться, як глядить на твій образ.

— Та я чув це також. Але я можу вважати це лише похвалою для мого образу, бо він представляє: „Бурю на морі".

—o—

Учитель входить у клясу і бачить на таблиці намальовану свою карикатуру.

— Ти не знаєш, хто є відповідальний за те? — питається учитель першого з ряду ученика.

Ученик встав і каже несміливо:

— Напевно не знаю, але мабуть родичі пана професора.

—o—

Письменниця Віллі Колет відвідала смертельно хорого французького письменника Марселя Швоба. Застала його в дуже тихім гуморі. Жалувався м. и. на літературні невдачі, які йому судилися. Колетова старалася розрадувати Швоба й згадала про деякі його успіхи. Але дістала таку відповідь: „Вірте мені, часом талановиті письменники не дуже сумують з причини власних невдач. Але що їм відбирає відвагу, то є успіхи неталановитих".

ВАРТА ЗНАТИ.

В Америці є 11,000 міліонерів.

В Австрії найдено маленьку статую, вирізьблену з клевака мамута, якої вік оцінюють на 20,000 літ.

Англійські залізниці зуживають річно вугля вартости 14 міліонів фунтів стерлінгів.

Італія є найбільшим в Европі продуцентом помідорів (томейтос). Найбільші помідори походять одначе з острова Мадейри й Канарійських островів.

Смарагд був першим шляхотним каменем, який був звісний в старині.

У Лондоні припадає пересічно на оден дім вісім мешканців, у Брукселі теж 8, у Вроцлаві зате 56, а у Берліні 77.

Природа, даючи ослови довгі уха, хотіла неначе тим сказати йому: „твоє діло — слухати й тільки всього!"

СПОСІБ НА ПРИДБАННЄ ПОПУЛЯРНОСТИ.

В лондонських літературних колах викликала зацікавлення жінка зодягнена в дуже ексцентричні шати, а в додатку всього ще мала на голові огнисто-червону джокейську шапку. Присутні питалися один одного, що то за одна й вкінці дізналися, що то жінка славного письменника Арнольда Бенета. Кілька днів пізніше пані Бенетова стрінулася з якимсь знакомим. Він отверто спитав її, чому вона так зухвало була зодягнулася. Бенетова відповіла: „Лише тому, бо я знала, що кождий буде питати, хто то ця жінка. Я хотіла, щоби кождий знав, що я жінка Арнольда Бенета. Бо здається, що то знає лише мало людей, бо все говорять лише про мого чоловіка. Сподіюся, що тепер усі знають, що Арнольд Бенет є жонатий і ще до того дуже щасливо".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ГВІПАНІ, Н. ДЖ.

Жертви для потерпівших від повені в Галичині.

Братство св. І. Хрест., від. 43 Провидіння, жертвувало з каси для потерпівших **від повені в Галичині 15 долярів.** Громадяне Ант. Савка й Конст. Дідух пішли по домах й зібрали **на сю ціль** поміж членами і не членами братства як слідує: М. Клепач 2.00; М. Ламанець, П. Федорович, О. Гуменюк, М. Бойчук, В. Гвоздь, П. Півчарський по $1.00; Ів. Бобик, Г. Дячик, К. Дідух, А. Савка, А. Кавчак, М. Дарський, Ю. Войтон, М. Мороз, Т. Присташ, С. Галущак, К. Ференц, М. Скурчак, В. Курило, А. Баранський, Д. Макар, В. Язвинський, М. Лучка по 50 ц.; Мих. Югас 25 ц.; разом $31.75.

Гроші вислано через Обєднання.

Василь Гвоздь,

ОЛІЄН, Н. Н.

Жертви на поводян, зібрані на забаві.

В четвер 24 падолиста відбулася забава в українській галі, при Ґріфон вулиці, котру устроїли товариші Мик. і Анна Луцишин. Присутний на забаві тов. Ол. Іванців забрав голос і сказав кілька слів про потерпівших від повені в Галичині. Він сказав, що вони терплять страшну нужду, та просять нас о ратунок від голодової смерти. Опісля сам занявся збіркою. Жертвували по $1.00: Ол. Іванців, Лялюк А., Леськів М., Мацковський Ед., Хшан С., Колковський П., Николаїв І., Велітович М., Журавинський О., Голод О., Скробач І. (ст.), Адамів І., Луцишин М., Підскальний Г., Кривий М., Пилипів П., Бандура С., Мельник М., Мельник Р., Гофран І., Непорадний Г., Луцишин Н., Луцишин О.; по 25 ц.: Непорадний А., Андрусишин С. До тої збірки Скробач І. (мол.) доложив $1.50, що разом зробило $25.

Гроші вислано до Обєднання.

Іван Скробач.

АРНОЛД, ПА.

З запустів на поводян.

Українська православна громада в Арнолд, Па., улаштувала в неділю 27 листопада запусти. Наші славні козачки подбали, аби забава випала як найкраще. І дійсно, забули присутні, що се діялося в Америці. Від смачних старокраєвих страв ломилися столи. Забави змінялися одна другою. Виступав і місцевий хор, і кози шкільної дітвори, козак змінявся коломийкою і т. д. Кажуть, що таких забав тут ще ніколи не було. Радісний та веселий настрій тревав серед присутних і тому не хотіли розходитися до дому, хоч багатьом треба раненько вставати до роботи. Дійсно, не хотілося йти до дому з забави.

Тепер в роботі тяжка криза, одначе ця маленька громада завжди відкликається на всякі як місцеві так і старокраєві потреби. На одних поводян укр. прав. громада в Арнолд, Па., вже зібрала й вислала через Обєднання $134.00. Як на таку нечисленну громаду та ще й при безробітті, це велика сума.

На запустній забаві не забули зібрані гості на нещасних краянів, терплячих страшну нужду з причини повені, і на заклик Гром. П. Зілінського зібрали для них $25.60. Жертвували слідуючі особи: по 1 дол.: П. Зілінський, В. Волошин, Т. Филипів, В. Каліновський, П. Глубіш, М. Лесів, С. Дмитрів, І. Різник, О. Лисий, І. Тимочко, прот. П. Корсуновський, Т. Пель, М. Кордибан, І. Деркач, П. Любчик, В. Питух і С. Лобур; по 75 ц.: С. Листвак; по 50 ц.: В. Васильовський, П. Бодняр, Т. Колодій, П. Пастернак, М. Сокаль, І. Красінський, Я. Січ, В. Коваль, О. Іванчишин, М. Бомбик, О. Афтанас, А. Лобур; по 25 ц.: Р. Коваль, Т. Пельц, П. Скочиляс, Д. Любянецький, М. Климчук і М. Васильовська; 20 ц. Т. Лобур; 15 ц. О. Марійка.

Крім того до цієї суми долучується $6.00, зібраних поміж американськими громадянами М. Волошином і Ю. Пастернаком. Разом висилається на поводян через Обєднання $31.60.

До цього часу наша невеличка українська православна громада в Арнолд, Па., зібрала і вислала для поводян $165.60.

Прот. П. Корсуновський.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Жертви на поводян.

Укр. тромада з Норд Филаделфія $25.00; В. Мущинка 1.00; П. Савчук 2.00; І. Хмелик 1.00; М. Долинний 2.00.

Разом $31.00.

Передав **Василь Мущинка.**

Гроші переслано до Обєднання.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.

З весілля й імении на потерпівших від повені.

На весіллю в Івана і Катерини Деревляних зібрано дрібними датками 4 доляри і 25 ц.

Гроші вислано до Обєднання.

На іменинах у Михайла Ключки зібрав Стефан Чопек на ту саму ціль $5.75.

По $1.00 жертвували: І. Капустій, С. Чопек, М. Ключка, М. Мандяк; Ф. Кравз 7Ф ц.; І. Копитко 50 ц., О. Гнатюк 50 ц. Разом $5.75.

Гроші переслано до Обєднання.

Теодор Ковальський.

БРИДЖПОРТ, ПА.

Парохія св. Петра й Павла для інвалідів.

В неділю 13 падолиста відправив о. Бартіш зараз по Сл. Божій парастас за укр. героїв, котрі полягли в бою за свою Вітчину, Неньку Україну. При тім виголосив о. парох коротеньку промову до своїх вірних про те, за кого правиться панахида й на яку память, а відтак шкільні діти пішли за колектою по церкві. Зібрано $15.36, які вислано через Обєднання для інвалідів.

Петро Мартинюк.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Запорожська Січ для потерпівших від повені.

Залучаю чек на 25 долярів як дар для потерпівших від повені в Галичині.

Ту жертву висигнувало товариство Запорожська Січ, відділ 317 Укр. Н. Союза.

М. Даньків, секр.

ДЕТРОЙТ, МИШ.

З запустів на потерпівших від повені.

В українській народній школі в Норт Детройт відбулася запустова забава. Гості, які весело бавились, не забули про наших братів у старім краю. По забаві гр. В. Туркевич забрав голос і промовив до гостей про те, що ми тут бавимося, а наші брата в Галичині терплять нужду. По промові відбулася збірка, якою занялися гр. П. Войтович і Н. Голуб і зібрали $12.00.

Подані низше гості зложили по долярови: В. Туркевич, П. Войтович, Н. Голуб, Т. Тригук, Г. Гриневський, І. Андрушко, С. Лукаш, П. Андрушків, Н. Морозовський, М. Сосновський, І. Гулина; по 50 ц. зложили: А. Патра й А. Синишин.

Разом зложено $12.00.

Гроші переслано до Обєднання.

Никола Голуб, шкільний кас.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ